

MASPONS I LABRÓS, Francesc de Sales (2014): *Lo rondallaire. Tercera sèrie. Cuentos populars catalans*. Edició a cura d'Albert MESTRES. Valls: Cossetània, 333 p.

Dins de la col·lecció Biblioteca de tots colors, dirigida per Magí Sunyer, professor de la URV i especialista en estudis literaris del segle XIX, l'editorial Cossetània ha publicat el segon i darrer volum dels dos que ha dedicat a reeditar el conjunt de l'obra rondallística de Francesc de Sales Maspons i Labrós. L'edició dels dos volums ha anat a càrrec d'Albert Mestres que ha fet un acurat treball d'adequació ortogràfica a partir dels textos originals, escrits al segle XIX i, per tant, en ortografia prefabriana.

El primer volum, que va sortir publicat en aquesta mateixa col·lecció l'any 2010, aplega les dues primeres sèries de *Lo rondallaire* (publicades per primera vegada el 1871 i el 1872, i la primera reeditada el 1930). El volum conté un total de 53 rondalles. La col·lecció de rondalles va precedida per un extens i aprofundit estudi introductori, «Francesc de S. Maspons i Labrós en la rondallística del seu temps», a càrrec de Josep M. Pujol, que és de lectura imprescindible per a tothom qui vulgui endinsar-se en el coneixement de la història de la rondallística catalana.

El segon volum, publicat el 2014 i objecte de la present ressenya, inclou: la tercera sèrie de *Lo rondallaire* (publicada per primera vegada el 1875), que conté 27 rondalles; els *Cuentos populars catalans* (publicats el 1885 i posteriorment el 1952), amb 20 rondalles; i les rondalles disperses, un total de 8, que Maspons havia publicat en revistes de l'època i que no havien estat incloses en cap rondallari. Amb l'edició d'aquest segon volum es completa, doncs, l'edició moderna de totes les rondalles aplegades per Maspons, un conjunt de 108 textos, fins ara molt poc accessibles als estudiosos i al públic en general.

Com apunta l'editor, Albert Mestres, en la nota introductòria al llibre que ara comentem, l'obra rondallística de Maspons és una obra cabdal de la Renaixença, formada per uns textos que tenen «molta força» i que mantenen intacte «el poder transgressor característic dels contes de tradició oral»; a més, estan escrits en «un llenguatge viu, amè i familiar, allunyat de la prosa vuitcentista retoritzada» (p. 9).

Aquestes característiques de la prosa rondallística de Maspons s'expliquen per la manera com l'autor va tractar els relats que va recollir de la tradició oral. Maspons va redactar les rondalles a partir de versions orals que va traslladar a l'escrit d'una manera acurada i respectant-ne el contingut. Ho diu ell mateix en els pròlegs que va escriure per explicar com havia recollit les rondalles i als quals ens tornarem a referir més endavant. Així, en el pròleg a la primera sèrie de rondalles, publicada el 1971, escriu: «les he posades tal com les he sentides contar» (p. 269), i més endavant diu: «la veu mateixa del poble me les ha dictades i no he fet més, salvo en algunes vegades la forma, que transcriure-les de la mateixa manera com me les són dites. Podria haver-les arreglades un xic, mes no haurien tingut llavors son caràcter propi, que és lo que més me plavia servir» (p. 269-270). I en el pròleg a la segona sèrie, publicada el 1872, torna a referir-s'hi: «conto les rondalles tal com m'han sigut contades, no hi poso ni hi trec» (p. 274). L'aplicació del criteri de respecte a l'oralitat és, doncs, el que dóna com a resultat aquest llenguatge viu i amè que caracteritza la seva prosa rondallística.

En relació a les persones de qui Maspons va recollir les rondalles, Albert Mestres ens diu que van ser majoritàriament dones i que aquestes informants van aportar-li sobretot rondalles amb protagonistes femenines, unes protagonistes que en general es mostren actives, intel·ligents, enginyoses i valentes. Aquesta afirmació contribueix, una vegada més, a posar en qüestió la idea que sovint es té sobre el fet que la tradició oral és conservadora. Els relats recollits de la tradició oral ens mostren que aquesta és diversa i que, si de cas, és l'acció de determinats recopiladors, no prou respectuosos amb la tradició, el que dóna com a resultat versions que reflecteixen precisament la ideologia conservadora d'aquests recopiladors. Sortosament, com hem dit, aquest no és el cas de Maspons.

Hem comentat que el llibre conté 8 rondalles que Maspons havia publicat en revistes de l'època. Aquestes rondalles, que s'han inclòs en l'Apèndix 1 amb el títol de «Rondalles disperses», van ser publicades al *Calendari Català 1874, La Llumanera de Nova York* (setembre 1877 i maig 1875) i *Calendari Català 1876*, tal com explica Josep M. Pujol en l'estudi introductori amb què s'obre el primer volum del rondallari de Maspons publicat el 2010 (p. 31-32), i en aquest sentit cal destacar l'encert de l'editor de recuperar-les i publicar-les totes juntes en aquest volum.

Si l'Apèndix 1 té la importància de recuperar unes rondalles disperses per tal de fer-les accessibles al lector d'avui, l'Apèndix 2 té l'interès de publicar junts tots els pròlegs i les notes corresponents al conjunt de l'obra rondallística de Maspons publicada en forma de llibre. Així, trobem ordenats, seguint un criteri cronològic, els pròlegs a les tres sèries de *Lo rondallaire* (escrits el 1871, 1872 i 1874) i el pròleg i les notes dels *Cuentos populares catalans* (escrits el 1885).

L'editor podria haver optat per publicar cada pròleg amb la seva corresponent col·lecció de rondalles, cosa que hauria reflectit millor la forma que presentaven les publicacions originals. No obstant això, la decisió d'aplegar tots els pròlegs en el segon llibre dels dos publicats en aquesta edició moderna de les rondalles de Maspons té també avantatges. Així, facilita una lectura de conjunt que ajuda a entendre les motivacions que van dur Maspons a publicar les rondalles, la forma com va tractar les versions, les influències que va tenir, etc., i ens permet, així mateix, copsar l'evolució de l'autor, per exemple, quan es fa ressò dels comentaris que li han fet els folkloristes que han ressenyat les sèries primera i segona de *Lo rondallaire* en relació a la conveniència d'aportar-hi més notes. Aquest comentari porta Maspons a incloure en la seva darrera col·lecció de rondalles, els *Cuentos populares catalans*, unes extenses notes, no només sobre les darreres rondalles publicades, sinó també sobre les anteriors. Aquestes notes posen en relació les seves versions amb les publicades per altres folkloristes.

El llibre es clou amb un índex de tipus rondallístics, un índex alfabètic de títols i una llista de les fonts utilitzades per Maspons. L'índex de tipus agrupa les rondalles de Maspons en tres grups: el de les rondalles amb número ATU (d'acord amb el sistema internacional de catalogació Aarne/Thompson/Uther); el de les rondalles sense número ATU, però de les quals tenim constància d'altres versions catalanes equivalents; i el de les rondalles sense número ATU i sense versions catalanes equivalents. En aquest sentit, cal assenyalar, tal com s'especifica en el llibre (p. 316), que la tasca d'elaborar aquest índex s'ha beneficiat de les facilitats que permet el web RondCat: Cercador de la Rondalla Catalana <<http://rondcat.arxiudefolklore.cat/>>, un dels resultats del projecte de catalogació de les rondalles catalanes iniciat per Carme Oriol i Josep M. Pujol l'any 2000.

Per la seva part, l'índex de títols permet localitzar cadascuna de les rondalles en els volums publicats, ja que al costat del títol hi consta el número d'ordre de la rondalla i el volum en què s'ha publicat. Finalment, la llista de fonts permet conèixer l'àmplia bibliografia internacional que Maspons va tenir en compte en la seva activitat com a rondallista.

L'autoria dels dos índexs correspon a Josep M. Pujol, mentre que la llista de fonts bibliogràfiques va ser elaborada per Josep M. Pujol i per Albert Mestres. Malauradament, Josep M. Pujol va morir sense poder arribar a veure aquesta publicació, però l'editor ha volgut recordar-lo dedicant-li el llibre «com a mostra d'humil homenatge a la seva saviesa i humanitat» (p. 10), unes paraules que reconeixen amb tota justícia la tasca realitzada per Josep M. Pujol per ajudar el lector d'avui a conèixer l'aportació que va fer Maspons als estudis de rondallística catalana. Esperem, doncs, que aquesta publicació contribueixi a fer-ho possible.

Carme ORIOL
Universitat Rovira i Virgili

OSSENKOP, Christina (2013): *Spanisch-portugiesischer Sprachkontakt in der Extremadura am Beispiel der Gemeinden Cedillo, Valencia de Alcántara und La Codosera* [Español y portugués en contacto. Estudio de la situación lingüística en los términos extremeños de Cedillo, Valencia de Alcántara y La Codosera]. Wilhelmsfeld: Gottfried Egert Verlag, XVI + 630 p.

Este extenso y concienzudo trabajo sobre hablas portuguesas de la frontera extremeña constituyó la tesis de habilitación de su autora, brillantemente obtenida. De su interés por estas hablas fronterizas tengo noticia desde hace mucho tiempo por las ocasiones en que la profesora de Münster ha pasado por la Universidad de Extremadura para impartir conferencias y seminarios. Algunos frutos que su investi-